

לשנה הבאה בני חורין

1. הגדה של פסח

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים. כל דכפין ייתי ויילל, כל דצריך ייתי ויפסח. השתא הקא, לשנה הבאה בארעא דישראל. השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין...
עבדים היינו לפרעה במצרים, ויוציאנו ה' אלהינו משם ביד חזקה ובזרע נטויה. ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים.

2. מדרש אגדה משפטים פרק כא סימן ב

"כי תקנה עבד עברי". פתח במשפט עבד עברי, לפי שהיו עבדים במצרים, ופדאם הקב"ה ונתן להם חירות. לפיכך צוה לישראל בראשונה שלא לשעבד באחיו בפרך ולא לשעבדו לדורות, כי אם עד השנה השביעית, שנאמר: "כי עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לא ימכרו ממכרת עבד" (ויקרא כה מב). (לפיכך פתח במשפט עבד עברי).

3. רמב"ם הלכות תשובה ה, א-ג

"רשות לכל אדם נתונה: אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק - הרשות בידו, ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע - הרשות בידו... ואין לו מי שיכפהו ולא גוזר עליו ולא מי שמושכו לאחד משני הדרכים, אלא הוא מעצמו ומדעתו נוטה לאי זו דרך שירצה... ודבר זה עיקר גדול הוא, והוא עמוד התורה והמצווה, שנאמר: "ראה נתתי לפניך היום את החיים", וכתוב: "ראה אנכי נותן לפניכם היום", כלומר שהרשות בידיכם, וכל שיחפון האדם לעשות ממעשה בני האדם עושה - בין טובים בין רעים..."

4. מאמרי הרא"ה, חירותנו

ההבדל שבין העבד ובן החורין, איננו רק הבדל מעמדי, מה שבמקרה זה הוא משועבד לאחר, וזה הוא בלתי משועבד. אנו יכולים למצוא עבד משכיל שרוחו הוא מלא חירות, ולהיפוך, בן חורין שרוחו הוא רוח של עבד. החירות הצביונית היא אותה הרוח הנשאה, שהאדם וכן העם בכללו מתרומם על ידה, להיות נאמן להעצמיות הפנימית שלו, להתכונה הנפשית של צלם אלקים אשר בקרבו, ובתכונה כזאת אפשר לו להרגיש את חייו בתור חיים מגמתיים שהם שווים את ערכם. מה שאין כן בבעל הרוח של העבדות, שלעולם אין תוכן חייו והרגשתו מעורים בתכונתו הנפשית העצמית, כי אם במה שהוא יפה וטוב אצל האחר השולט עליו איזה שליטה שהיא, בין שהיא רשמית בין שהיא מוסרית, במה שאותו האחר מוצא שהוא יפה ושהוא טוב. ואנחנו כבושי הגלות, שכל כך הרבה מאות בשנים היינו משועבדים בידי אדונים קשים, לולא פנימיות נשמתנו העליונה הספוגה רוח של חירות, רוח של הכרה עצמית פנימית "חרות על הלוחות, אל תקרי חרות אלא חירות", לולא זאת המתנה הנפלאה שלנו שנתנה לנו מאז, בעת צאתנו לחירות עולם מיד פרעה מלך מצרים, לולא זאת, היתה הגלות יכולה להפך רוחנו בקרבנו לרוח של עבדים. אבל הננו מפגינים בזה ברוחב לב, בחג זמן חירותנו, כי באמת הננו חשים את עצמנו בני חורין בעצם מהותנו, והשאיפה הנאצלת שלנו אל הטוב ואל הנשגב היא אצלנו השאיפה העצמית שלנו, שאנו חשים ברוחנו פנימה מה הוא הטוב ומה הוא הנעלה."

5. מסכת שבת דף ק"ו

"אמר רבה בר רב הונא, הכא בצפור דרור עסקינן, לפי שאינה מקבלת מרות. תנא דבי רבי ישמעאל, למה נקראה צפור דרור, שדרה בבית כבשדה."

6. הרב קוק, עין אי"ה, שם

"החירות היא השאיפה היותר עליונה בחיים, ועל כן היציאה מעבדות לחירות היא התכונה היותר פועלת בזכרון כללות הקודש בישראל, וקדושת הזמנים העקרית היא קשורה בזכר ליציאת מצרים מבית עבדים, והיובל, המסמן את הגעת החיים החברותיים בישראל למטרתם העליונה, נקוב הוא בשם, "וקראתם דרור בארץ לכל יושביה".

אמנם הדרור האמיתי הוא אותו הדרור המתאים להתכונה הפנימית, הנטועה בנפש אשר עשה אלוקים אותה ישרה. והנטיה החירותית הזאת, אינה נכנעת מפני כל לחץ, והמקום אינו יכול לגרום לה שברון, כי אמיץ הוא הכח הנפשי כשהוא נשמר בתמימות טבעו, לעמוד נגד הלחצים החיצוניים. והסימן לסוג החירות הזה, הוא הדוגמא של ציפור הדרור, שמפני הטבעיות הקשורה בטבע נפשה איננה מקבלת מרות, ואיננה מכניעה ומשברת את טבע עצמיותה, למרות התנאים החיצוניים. ואע"פ שמקום חירותה הוא השדה, המרחב הטבעי שלה, מ"מ בשביל כך היא מסומנת בשם דרור, מפני שהיא דרה בבית כבשדה. והחירות הנפשית הפנימית, שלא להיכנע משום עול זר, המונע את ההשלמה הנפשית הפנימית על ידי לחצים חיצוניים, ראויה לקבע את מקומה בחיי האדם הפרטי ובחיי האומה בכלל, לשאת ברמה את דגל הקודש, את אור התורה, שכתוב בה חרות על הלוחות, אל תיקרי חרות אלא חירות. וביסוד הגבורה הבאה מקדוש יופיע אור החירות האמיתי, ונגיע להמגמה הקדושה שביובל, "וקראתם דרור בארץ לכל יושביה", כסימן הסמלי של ציפור הדרור, שנקרא שמה דרור מפני שדרה בבית כבשדה". ציפור הדרור מסוגלת לשמור על חירותה האמיתית גם בתנאים הנראים כמגבילים אותה.